

Scurt Raport RePatriot Summit 2026: paneluri, concluzii și ce facem mai departe

Executive summary

Draft realizat pe baza înregistrărilor conferinței, folosind soluții de inteligență artificială.

RePatriot Summit 2026, a 11-a ediție, s-a desfășurat pe 1 octombrie la Palatul Cotroceni și pe 2 octombrie la Mamaia, sub sloganul „Apărăm. Investim. Creștem.”. Concluzia generală este că discuția s-a mutat de la „câți români aducem acasă” la „cum folosim ce știu, ce au și pe cine cunosc românii de pretutindeni”, iar statul a cerut pentru prima dată explicit diasporei să vină cu texte de lege. Din cele două zile ies trei direcții de lucru pentru RePatriot și RBL: politici publice scrise împreună cu diaspora, capital care ajunge în firme românești și o comunitate care trece de la povești de succes la produse vândute.

Pe politici publice, cererea a venit de sus. Președintele Nicușor Dan a spus la Cotroceni că statul nu are capacitatea să scrie singur cadrele normative și a cerut „veniți cu proiecte de legi”, iar consilierul de stat Ana Maria Geană a adăugat „spuneți-ne cu ce vă confrunțați”. În ziua a doua au apărut deja propuneri gata de lucrat: schema de tip SEIS a RISE Hub, prin care investitorul într-un startup recuperează 50% ca voucher fiscal, nu plătește impozit pe câștig și e compensat cu încă 30% la eșec, cu ținta unei legi în 12 luni; conținutul local crescător în achizițiile de apărare, după modelul american Drone Dominance, și o pondere minimă a firmelor românești în banii SAFE, unde Polonia a pus peste 90% în companii proprii; vizele pentru inginerii români în SUA; modernizarea Legii societăților din 1990 în grupurile RBL; intrarea programului Baldrige (RPEP) în administrația publică, unde au intrat deja primele trei autorități; și o lege a incubatoarelor care să le dea un cadru practic de dezvoltare a start-up-urilor.

Pe capital, toate panelurile au ajuns la aceeași idee: banii există, lipsesc încrederea și canalele. Românii au 88,7 miliarde de euro în bănci, din care 38,2 miliarde în conturi curente, în următorii 4-6 ani intră circa 900 de milioane de euro capital public pentru startupuri și IMM-uri, dar în venture capital s-au investit în 2025 doar 6 euro pe locuitor, față de circa 300 în Germania, iar pentru etapa de pre-seed rămân doar în jur de 30 de milioane. Programul BID „Diaspora Investește Acasă”, cu lansare la începutul lui 2027, este primul instrument de stat cu condiții precise pentru diaspora: 10% aport propriu, credit pentru 90% garantat 80% de BID și grant de până la 60% pentru rambursare. În apărare logica e aceeași, iar formula lui Bogdan Ochiana a rezumat-o: „Când există un contract, supply chain-ul vine.” Dan Niculae Faranga a

dus ideea mai departe: constrângerea României nu e capitalul, ci oamenii dispuși să construiască, iar grupurile cu bani caută parteneri.

Pe oameni și comunitate, summitul a arătat atât rezultatele, cât și golurile. Satele adoptate (Corbi, Văleni, Ținutul Stejarilor, Cobusca), SuperTeach cu peste 35.000 de profesori, VSFA în 100 de licee și cei 900 de laureați Top 100 sunt dovezi că rețeaua funcționează, dar îi lipsește partea comercială: pachete turistice, brand și distribuție. Cererea Danei Bucin pentru pachete gata de vândut la evenimentul din 25 octombrie de la Hartford este cel mai urgent test. Panelul tinerilor a arătat că plecarea e firească, dar întoarcerea se pregătește cât tinerii sunt încă studenți, de aceea anunțul VSFA de a merge, cu RePatriot, la studenții români din Europa e unul dintre cele mai importante ale summitului. Panelul despre încredere a adăugat o nevoie concretă și neacoperită a diasporei, protecția familiei și a proprietăților din țară.

Tonul celor două zile l-au dat Felix Pătrășcanu și Marius Bostan, care au cerut liderilor să vorbească public pentru democrație, „20 de minute pe zi”, și Sandra Pralong, care a cerut diasporei să fie „vocea străinătății în România”. Primele termene sunt aproape: ideile din urnă trebuie centralizate până pe 21 octombrie, înainte de ReThink România, pachetele turistice până pe 25 octombrie, iar policy paper-ul grupului Defense și revista Top 100 în noiembrie. Planul complet, pe termene, este în secțiunea de implementare de la final.

Ziua 1, Cotroceni: deschiderea și Gala Top 100 Români de Pretutindeni

Joi, 1 octombrie, în Sala Unirii a Palatului Cotroceni, a 11-a ediție RePatriot Summit s-a deschis cu Președintele Nicușor Dan, un mesaj video al Maiei Sandu și discursurile lui Mihai Coteț, Felix Pătrășcanu și Marius Bostan. A urmat Gala Top 100 Români de Pretutindeni, moderată de Marius Bostan și Raluca Epureanu, cu 26 de laureați și doi reprezentanți ai unor laureați absenți, în zece categorii. Concluzia principală: Administrația Prezidențială s-a declarat deschisă și a pus mingea în terenul diasporei, cerându-i proiecte de legi și obstacole concrete, iar laureații au spus că rețeaua Top 100 are nevoie de mecanisme prin care să fie folosită, nu doar de recunoaștere.

Deschiderea

Președintele a pornit de la ideea că diaspora a performat într-un mediu competitiv și are o experiență utilă unei țări încă în dezvoltare. A recunoscut că relația dintre stat și mediul privat nu a fost una fericită, deși antreprenorul este „motorul motorului”, și a numit un pas concret: schemele de ajutor de stat încep să se orienteze spre reducerea deficitului comercial. Cererea lui centrală a fost directă. Statul nu are încă capacitatea administrativă să formalizeze cadre normative, dar asociațiile profesionale au expertiza, așa că „veniți cu proiecte de legi”, pentru că lucrurile progresa mai repede dacă inițiativele vin structurate. Celor care amână întoarcerea de teama spitalelor sau a școlilor le-a răspuns cu „testați România”, admitând totuși că avem și școli foarte slabe, și a promis un parteneriat între autorități, mediul privat, mediul academic și diaspora. Felix Pătrășcanu a adăugat că o reprezentare mai mare a diasporei în Parlament ar fi de dorit.

Maia Sandu a adus cifrele relației economice: aproape o treime din exporturile Moldovei merg în România, România a vândut în 2025 mărfuri de aproximativ 2,5 miliarde de dolari pe piața moldovenească, 1.074 de companii cu capital românesc activează în Moldova și peste 7.000 de companii cu capital moldovenesc sunt înregistrate în România. Mihai Coteț, vicepreședintele Senatului și membru RePatriot de zece ani, a mutat întrebarea de la cum îi aducem pe români acasă la cum le aducem acasă experiența: investiții, parteneri, piețe, tehnologie și standarde. A cerut votul electronic, sigur și accesibil oriunde, și „mai puține schimburi de cărți de vizită și mai multe proiecte”.

Marius Bostan a ținut cel mai politic discurs al zilei. România are nevoie de o clasă politică matură, care nu guvernează după sondaje, iar alegerile anticipate ar însemna cel puțin cinci luni de blocaj, fără rectificare bugetară și cu spitale fără bani. A cerut stabilitate, predictibilitate și politici publice care nu se schimbă cu fiecare ministru. Diaspora, 23% din cetățeni, trebuie tratată ca partener strategic, nu chemată doar la vot și la ceremonii; RePatriot le scrie anual tuturor primarilor în acest sens și a organizat anul acesta peste 40 de întâlniri în țară, cu aproximativ 20.000 de participanți. A rezumat relația cu statul așa: „noi facem masa, dar avem nevoie de guvern să facă ușa de intrare”.

Gala Top 100

Tema cea mai importantă pentru ce urmează a fost nevoia de mecanisme. Consilierul de stat Ana Maria Geană a spus că antreprenorii din diaspora sunt o resursă prin know-how, piețe și rețele și a cerut explicit: „spuneți-ne cu ce vă confrunțați”. Diana Olar, de la Google Londra, a cerut platforme public-private, pentru că „fiecare drum pornește mai ușor când cineva din afară ridică telefonul”. Adrian Defta, lider informal al românilor din Marea Britanie, a cărui firmă oferă ajutor juridic accesibil pentru zeci de mii de români, a extins trofeul la toți românii interesanți din diaspora, iar Marius i-a cerut pe loc cel puțin zece nominalizări, după regula casei: „cine vine cu o idee trebuie să se implice s-o și facă”. Remus Robu, avocat în Marea Britanie din 1995, a cerut o voce juridică pentru o diaspora de 1,2-1,3 milioane de oameni, iar Bogdan Ochiana, fondator a circa cinci companii în România, încearcă să convingă alți investitori să investească în țară.

Întoarcerea a revenit des, ca dorință legată de o oportunitate. Dan Drago, aproape 30 de ani în SUA, vrea să revină, iar Dan Crețu, director executiv la Varșovia după 30 de ani în Canada, privește succesul Poloniei ca pe o motivație: „putem și noi, și putem și mai bine”. Dragoș Anastasiu, întors acum 31 de ani din Germania, a numit întoarcerea „cea mai bună decizie a vieții” și a propus ca RePatriot să-i premieze și pe cei care se întorc, iar Marius i-a cerut să conducă proiectul. Tot el a prezentat proiectele din cercul RePatriot și RBL: Antreprenorește, Adoptă un sat, activ în șapte zone ale țării, și Țara Faină, construit pe ideea că dacă fiecare dintre cei cinci milioane de români din afară ar aduce un străin, ar însemna cinci milioane de turiști. Mădălina Vlăsceanu, profesoară la Stanford, și Liliana Caimacan, profesor la Hult International Business School din Londra, caută deocamdată să lucreze din nou cu România.

Educația a fost veriga slabă invocată cel mai des. Anastasiu a spus că cea mai mare lipsă a României este acum competența, nu corupția, iar Mihai Manole (Tema Energy) a observat că din educație și cercetare au plecat la fel de mulți oameni ca din business. Tema Energy derulează cu Politehnica un program de învățământ dual pentru refacerea școlilor profesionale, iar Manole a propus o punte prin care experiența profesorilor români din marile universități ale lumii să fie folosită acasă, pentru că „fără educație nu avem viitor”. Călin Dănilescu, care reprezintă Comisia Europeană în European Innovation Council Fund (aproape două miliarde de euro investite în șase ani în companii deeptech europene), susține elevi de la liceul din Curtea de Argeș unde a învățat.

Concluzii

Momentul de la Cotroceni a fixat un schimb de așteptări între stat și diaspora. Administrația Prezidențială (Președintele, Eugen Tomac, Ana Maria Geană) se declară deschisă, dar cere diasporei texte de lege gata structurate și obstacole documentate, iar RePatriot cere în schimb stabilitate politică, predictibilitate și un guvern care să deschidă ușa. Gala a arătat că rețeaua celor 900 de laureați este matură și că laureații înșiși cer să fie folosiți: prin platforme public-private, printr-un telefon dat la momentul potrivit, prin comunități locale și prin premii pentru cei care se întorc. Educația și competența au fost veriga slabă invocată cel mai des, iar soluția propusă de mai mulți vorbitori a fost aducerea acasă a experienței

profesorilor și cercetătorilor din diaspora. Absența totală a laureaților de la Sănătate, Sport și Religie arată că pentru unele categorii prezența fizică nu este canalul potrivit.

Ce putem face

Pe scenă s-au asumat câteva lucruri concrete. Revista print specială Top 100, făcută cu Newsweek România și cu echipa Top 100 (Andra Maxim, Rares Dinu), va fi distribuită în toată țara în noiembrie, alături de interviuri cu toți laureații. Marius Bostan i-a cerut lui Dragoș Anastasiu să conducă premiul pentru cei care se întorc, lui Adrian Defța cel puțin zece nominalizări pentru 2027 și Biancăi Grip să promoveze în digital cele 100 de povești, iar nominalizările rămân deschise pe repatriot.ro. Scrisorile anuale către primari continuă, iar următorul pas public este întâlnirea RePatriot de la Bruxelles, pe 10 octombrie, cu peste 700 de participanți așteptați.

Raportul propune, separat, un răspuns direct la cererea Președintelui: un grup de lucru RePatriot-RBL, coordonat de Marius Bostan, care să predea prin Ana Maria Geană, până la summitul din 2027, două-trei proiecte de legi (votul electronic sau prin corespondență simplificat, recunoașterea mai rapidă a diplomelor pentru cei care revin, acces la ajutor de stat pentru companiile diasporei care investesc în țară), cu juriștii din Top 100, precum Remus Robu, Claudia Petrache și Dana Bucin. Un formular scurt pentru comunitate și pentru cei 900 de laureați ar putea aduna obstacolele cerute de Geană într-un raport transmis Administrației. Pentru educație, propunem conectarea laureaților de la această categorie (Karina Ochiș, Liliana Caimacan, Liviu Matei, Adrian Podoleanu și alții) cu programul dual Tema Energy și Politehnica și cu SuperTeach, prin cursuri invitate și mentorat. O listă a laureaților disponibili pentru mentorat sau pentru „un telefon”, pe domenii, ar transforma în mecanism ce au cerut Diana Olar și Bogdan Golumbeanu, iar un ghid scurt „Testați România”, scris cu laureați din Sănătate și Educație și cu cei întorși, ar răspunde temerilor numite de Președinte. Pentru Moldova, cifrele Maiei Sandu justifică o masă de lucru pe investiții româno-moldovenești, iar pentru categoriile fără laureați prezenți, mesaje video scurte de la aceștia ar putea completa revista și comunicarea online.

Ziua 1: Gala Romanian Performance Excellence Program

Gala Romanian Performance Excellence Program (RPEP), programul de excelență organizațională construit după modelul american Baldrige, a avut loc joi, 1 octombrie, în Sala Unirii a Palatului Cotroceni. Moderator a fost Marius Bostan, fondatorul RePatriot, iar pe scenă au vorbit Steven Hoisington, judecător Baldrige și mentorul programului, Irina Bentu, absolventă din 2023, George Mateescu, coordonatorul procesului, și reprezentanții celor patru companii premiate. Programul este coordonat de Fundația Națională a Tinerilor Manageri (FNTM), cu sprijinul RePatriot. Concluzia serii a fost că modelul Baldrige funcționează în România, în companii foarte diferite, iar miza de acum este trecerea de la un pilot cu serii mici la un program național care să ajungă și în spitale, primării și instituții de stat.

De unde vine programul și ce urmărește

Ideea vine de la summitul RePatriot de la Alba Iulia din 2010, unde prof. Gheciu, profesor român din Statele Unite, a susținut că oamenii plecați vor reveni doar într-o țară cu organizații mai bine conduse, iar organizațiile românești erau atunci la coada clasamentelor de competitivitate. „Se pierde foarte multă valoare”, a rezumat Marius. Modelul a fost luat din Statele Unite, care, rămase în urma Japoniei la eficiență, au creat în 1987, sub Ronald Reagan, Premiul Malcolm Baldrige, la ale cărui criterii a contribuit esențial Joseph Juran, născut la Brăila. Steven Hoisington a spus că modelul a devenit standard de facto în

multe țări, mai ales în Asia, și că scopul în România este ca organizațiile să devină mai competitive, economia să crească și oamenii să vrea să se întoarcă acasă, adică direct misiunea RePatriot.

Peste 100 de companii și peste 100 de oameni au trecut deja prin program, aflat încă în stadiu de pilot, iar în ultima serie câteva organizații de stat au fost invitate gratuit. Irina Bentu, care lucrează în Germania în optimizarea proceselor, a spus că programul i-a arătat cât pot învăța organizațiile unele de la altele, că absolvenții sunt acum „multiplicatori” și că vrea ca și administrația să devină mai competitivă.

Absolvenții și semnele de maturizare

Absolvenții seriilor din septembrie 2025 și martie 2026, în jur de douăzeci de oameni, au primit diplomele pentru primul nivel, Pioneer, adică profilul organizației după modelul Baldrige. Urmează Champion, Commitment și Excellence, acesta din urmă cu trei trepte: bronz, argint și aur.

George Mateescu a făcut bilanțul. Celor trei indicatori de anul trecut, toți în creștere (companiile care aplică, cele care termină la timp și cele care finalizează), le-a adăugat patru, semn că programul pornit în 2023 se apropie de maturitate. Trei companii și-au instruit singure colegii prin cursuri interne. Echipele care scriu aplicația au crescut: majoritatea companiilor implică acum trei-patru, uneori șase-șapte colegi. Materialele de curs, la început doar cu exemple americane, includ acum bune practici românești, de la Autonom, Transgaz și câteva firme mai mici. Iar aplicațiile de la prima încercare sunt mult mai ambițioase și mai bine legate între ele.

Marius a fixat ținta: în doi-trei ani, 1.000 de companii sau organizații să treacă prin acest proces. „Gândiți-vă dacă trec 30 de spitale din România prin acest proces”, a spus, adăugând zeci de organizații de stat și primării. Ceremonia de la Cotroceni trebuia să transmită, ca în Statele Unite, unde premiul îl înmânează președintele sau secretarul Comerțului, că și în România se poate face mai bine.

Laureații din competiție

La nivelul Commitment a fost premiată Lidas. Liviu Șotre a dat cel mai concret exemplu al seriei: compania avea totul sub control la 50 de oameni, dar la 150-200 au apărut „focuri” peste tot, pentru că managementul nu ținea pasul. Acum opt ani au pornit un proces de îmbunătățire continuă, au dezvoltat peste o sută de manageri interni, iar astăzi au 600 de colegi și „infinit mai puține probleme”. Pentru el, Baldrige este un instrument simplu, la îndemâna oricărui antreprenor: „De ce să te lovești de probleme când poți să-ți proiectezi organizația astfel încât să nu apară?”

La nivelul Excellence, unde companiile depun o aplicație completă, primesc vizita examinerilor, un punctaj și feedback detaliat, Vitama a primit bronz, iar MKOR și aBeauty Clinique argint. Nu s-a acordat aur. Cori Cimpoca, fondatoarea MKOR, a spus că Baldrige le-a arătat cât au parcurs și cât mai au de făcut, și a legat premiul de tema seriei: „Ne-am gândit și noi să plecăm, dar am decis să rămânem și să construim în țară.” Cel mai recent studiu MKOR este chiar despre diaspora. Pentru Vitama, producător de medicamente, aplicația a fost „o radiografie a organizației”, într-o industrie în care excelența se măsoară prin calitate, procese și trasabilitate. Reprezentanta aBeauty Clinique a vorbit despre dificultatea de a face repetabile procesele dintr-o clinică și a insistat pe sinceritate: acolo unde ai notă mică poți crește. A numit Baldrige „o unealtă pe care o folosești până faci exit”.

Concluzii

Modelul Baldrige a prins în România, în domenii complet diferite: o companie crescută de la 50 la 600 de oameni, o firmă de cercetare, un producător de medicamente și o clinică. Toate au descris același efect, „oglină” sau „radiografia”: o privire sinceră asupra propriei organizații, din care rezultă pașii următori.

Programul se maturizează, pentru că absolvenții își instruiesc colegii, lucrează în echipe mai mari și devin studii de caz. Legătura cu misiunea RePatriot a fost spusă direct: organizații mai eficiente înseamnă o țară din care oamenii nu mai pleacă și în care cei plecați vor să revină. Tensiunea rămasă este între ținta de 1.000 de organizații, cu accent pe sectorul public, și un pilot cu serii mici, care, după cum a recunoscut Marius, nu a scalat încă.

Ce putem face

Marius Bostan și-a asumat extinderea RPEP în toată țara, cu ținta de 1.000 de organizații în doi-trei ani, și continuarea invitării gratuite a organizațiilor de stat. Noua serie din septembrie este coordonată de FNTM, laureații sunt invitați să aplice din nou peste doi ani, iar absolvenții seriilor anterioare au fost chemați să vorbească a doua zi, la Mamaia. Au fost confirmate conferința RePatriot de la Bruxelles din 10 octombrie și concertul de la Budapesta.

Raportul propune câțiva pași în plus. Seria din septembrie poate fi umplută întâi din comunitate, cu companiile din Top 100 și ale membrilor RBL, iar cei patru laureați pot deveni studii de caz scurte pentru recrutare. Un pilot cu ținte numite, de pildă un spital și o primărie, cu rezultate prezentate la summitul din 2027, ar da un exemplu concret pentru sectorul public. Studiul MKOR despre diaspora poate fi distribuit în comunitate, iar indicatorii lui George Mateescu pot fi publicați anual ca dovadă de impact.

Ziua 2: Calea noastră, deschiderea

Ziua a doua a summitului, vineri, 2 octombrie, a pornit la IAKI Hotel din Mamaia sub tema „Apărăm. Investim. Creștem.”. Marius Bostan, fondatorul RePatriot și moderatorul general al summitului, l-a anunțat în premieră pe Felix Pătrășcanu ca viitor președinte al Romanian Business Leaders din 2027. Au urmat discursul lui Felix despre democrație, intervenția Andrei Dusu, antreprenoare din Constanța, despre orașul gazdă și prezentarea RePatrioTurism. Mesajul care a dat tonul zilei a fost că democrația nu e un dat și că oamenii cu bun-simț nu mai au voie să tacă.

Deschiderea și viziunea summitului

Marius a spus că scopul celor trei zile este ca măcar câteva teme să devină acționabile în anii următori, prin proiecte care să-i conecteze mai bine pe românii de pretutindeni cu țara. Viziunea propusă a fost „o Românie din care românii să nu mai trebuiască să plece din motive economice sau politice și în care cei plecați să se întoarcă cu drag”.

Discursul despre democrație

Felix a pornit de la viziunea RBL a unei Românii în care copiii noștri să le placă să trăiască și să rămână. Tot ce fac oamenii din sală, de la libertatea de mișcare și de cuvânt până la businessurile lor, există doar pentru că România e o democrație. Răspunzând unui discurs din prima zi, care o numise un dat, a recunoscut că și el crezuse după Revoluție că lucrurile își vor urma singure calea, dar democrația trebuie apărută continuu, mai ales acum, când oameni care susțin „tot felul de anomalii” au prins tracțiune în spațiul public. Argumentul lui a fost și unul de business: „În democrație poți să faci business. În alte sisteme nu mai facem business, facem combinații, oameni buni.”

Miezul discursului a fost tăcerea. „Prostia e în momentul de față mai puternică ca voce decât noi, ceilalți”, a spus Felix, pentru că oamenii cu bun-simț s-au obișnuit să tacă tocmai din bun-simț. Marius a intervenit: „Bun-simțul e bun, dar să taci, să nu vorbești?”. Soluția lui Felix a fost un discurs public permanent, zi de zi, dublat de fapte. Celor care nu cred în democrație, în comunitatea europeană sau în alianțele occidentale le-a opus un sistem care lasă omul liber să creeze, să inoveze și să-și construiască bunăstarea. Ideea a

circulat toată ziua: Marius a reluat-o în panelul Black Sea 2035, cu îndemnul de a nu ne teme și de a vorbi, iar Adrian Zuckerman a pornit de la „cum v-a spus Felix, trebuie să luptăm pentru democrație”.

Agenda zilei și explozia de pe rețele

Prima zi produsese o „explozie” pe rețelele sociale, cu peste 17.000 de comentarii până la ora 18:00, în proporție de 70-80% neutre, de la oameni care nu cunoșteau RePatriot și puneau întrebări. Marius i-a îndrumat spre repatriot.ro și office@repatriot.ro, dar a recunoscut că echipa nu poate face față singură („ar trebui o armată de oameni să modereze 17.000 de comentarii”) și le-a cerut membrilor comunității să răspundă ei la comentariile pe care le văd.

Constanța, oraș de întoarcere și de investiții

Andra Dusu, dintr-o familie de antreprenori din HoReCa și membră RBL, a plecat din Constanța pe la 17 ani, a stat aproape 20 de ani la Bruxelles, unde a lucrat la Comisia Europeană, și a revenit în businessul familiei, din care face parte Millennium Hub & Hotel. Mesajul ei a fost „Constanța is open for business”, cu businessuri profesionalizate, „cu model vestic de funcționare și cu ambiția asta românească”. Ca argumente a numit aeroportul abia redeschis, energia, portul, unde e acum mult business, din păcate și ca efect al războiului, și proiectul Iulius de regenerare urbană, care aduce investiții mari și locuri pentru tinerii care altfel ar pleca.

Concluzii

Ziua a fost pusă explicit sub semnul apărării democrației prin cuvânt public și prin fapte, cu argumentul că democrația e condiția oricărui business de calitate. Faptul că RBL își anunță viitorul președinte pe scena RePatriot strânge legătura dintre cele două comunități și face din viziunea comună (o țară din care nu mai pleci din necesitate) un mesaj asumat de ambele.

Prima zi a adus RePatriot în fața unei audiențe noi, mari și în mare parte neutre, care pune întrebări la care echipa nu are oamenii necesari să răspundă, iar oportunitatea se poate pierde. Constanța a fost prezentată ca loc cu oportunități concrete, pentru turism în extrasezon și pentru investiții de anvergură, și ca oraș în care oamenii plecați s-au întors deja.

Ce putem face

Pe scenă, Marius Bostan le-a cerut membrilor comunității să răspundă la comentariile de pe rețele și publicului online să scrie la office@repatriot.ro, iar Felix Pătrășcanu a cerut un discurs public constant pentru democrație, dublat de fapte.

Raportul propune, pentru valul de comentarii, o listă de 10-15 răspunsuri standard (ce este RePatriot, cine îl finanțează, cum te poți implica) și un grup mic de voluntari pe ture, coordonați de echipa de comunicare RePatriot. Anunțul despre președinția lui Felix ar trebui verificat cu RBL înainte de orice comunicare publică, iar mesajul lui despre democrație merită transformat într-un clip scurt sau un text.

Pentru Constanța, propunem un pachet RePatrioTurism de extrasezon (cazare, sporturi nautice, ce e de vizitat), dat mai departe prin consulii onorifici, inclusiv ca răspuns la cererea Danei Bucin de oferte concrete pentru evenimentul din 25 octombrie de la Hartford, cu Andra Dusu ca partener local. Povestea ei de întoarcere poate deveni un interviu pentru site și pentru Raportul RePatriot, iar proiectul Iulius și investițiile portuare pot intra pe agenda grupului Investim în România, alături de BID și RISE Hub.

Ziua 2: Black Sea 2035, România în prima linie de apărare a Europei

Panelul de vineri dimineață, 2 octombrie, a pornit de la o întrebare pusă de unul dintre invitați: România rămâne cumpărător de securitate sau devine parte din cei care dezvoltă, produc și exportă? Pe scenă au fost Dana Bucin, consul onorific al României în Connecticut, Adrian Zuckerman, fost ambasador al SUA în România, gen. de brig. (r.) Cătălin Mihalache, fost atașat militar la Washington, și Bogdan Ochiana, fondatorul unei firme de drone cu fabrică la Brașov. A moderat Gabriel Prefac, unul dintre coordonatorii grupului Defense RePatriot, iar Marius Bostan a intervenit în discuție și a închis-o. Concluzia a venit din mai multe direcții și a sunat la fel: fără contracte de stat care să ceară conținut local, România nu va avea o industrie de apărare, iar banii pentru înarmare vor pleca în continuare în Germania sau Franța.

Tururile de cinci minute

Dana Bucin a susținut că diaspora nu alege între țări, ci construiește punți, folosindu-și credibilitatea din țara de adopție ca să servească și România. În Connecticut, relația politică a dus la schimburi militare, între care o întâlnire tripartită între Statul Major al Apărării și Gărzile Naționale din Connecticut și Alabama. Statul are o industrie de apărare navală și aeronautică solidă (submarine, motoare pentru F-16 și F-35, elicoptere Sikorsky), „un întreg ecosistem” accesibil și IMM-urilor românești, iar senatorii săi fac parte din comisiile de afaceri externe și ale forțelor armate. Ca inginerii și cercetătorii să poată circula, a propus revenirea la Visa Waiver, folosirea vizei E2 și negocierea vizei E1, pe care România nu o are, un regim de vize ca al aliaților strategici ai SUA și drept de muncă pentru soțiile militarilor români trimiși la NATO în SUA.

Generalul Mihalache a pornit de la un sfat practic: în Constanța poate veni oricând o alertă RO-Alert, așa că fiecare ar trebui să afle unde e cel mai apropiat adăpost. Lecțiile războiului din Ucraina, pe care SUA le transpun în industrie și doctrină, sunt ignorate în România din „letargie”. În septembrie, Rusia a lansat în Ucraina 5.800 de drone, peste 250 pe zi, Pentagonul estimează capacitatea Ucrainei la 7-8 milioane de drone pe an, iar peste 100 de companii ucrainene lucrează cu Palantir la sisteme care deosebesc de la trei kilometri un tanc rusesc de unul NATO. Ministerul Apărării trebuie să fie „jucător, arbitru și antrenor”, nu spectator. Companiile americane pe care le aduce în România întreabă întâi cât au vândut firmele românești Ministerului, iar răspunsul e de obicei nimic.

Bogdan Ochiana și-a fondat firma acum trei ani, după drona prăbușită pe un bloc din Galați, orașul lui, și a trecut spre dublu uz după ce MAPN i-a spus că nu are nevoie de drone de atac. Ucraina, care în 2022 producea în jur de 70 de drone, are astăzi un minister al industriilor strategice, programul Brave1 și companii care fac peste 100.000 de drone pe lună, dar 90% din componente vin din China, iar camerele, motoarele și elicele trebuie să vină din zone aliate. NATO Innovation Fund și fondurile vest-europene finanțează dublul uz, dar nu tehnologia „kinetică”, iar BEI și FEI nu investesc încă în asemenea startupuri, așa că investitorii lui sunt fonduri americane de securitate națională și family offices germane. Pentru 20 de profiluri cu experiență a găsit zero în România, iar 80% dintre angajații cu experiență i-a găsit în Valencia. Firma lui, cu 42 de angajați, a atras 10 milioane de euro și s-a angajat public să investească în România 200% din orice contract primit, în timp ce o firmă franceză similară a primit 300 de milioane, iar Germania a dat contracte de 269 de milioane de euro către Stark și Helsing, deși Stark ar fi picat 75% din teste. Când contractele de stat se adună cu capitalul privat, capacitatea ajunge în Germania.

Cererea creează industria

Gabriel Prefac a amintit de IMM-urile românești care încearcă să intre în lanțul de aprovizionare al apărării și „încă nu găsesc cheia”, și l-a întrebat pe Ochiana dacă România ar putea porni o inițiativă de tipul Brave1.

Răspunsul a fost că totul pornește de la cerere: „Când există un contract, supply chain-ul vine.” Statul trebuie să ceară conținut local de 50%, apoi 80%, apoi 100%, cum fac China și Germania. Drone Dominance are 1,2 miliarde de dolari și o competiție doar pentru startupuri, în care primele zece primesc contracte de 30 de milioane de dolari, prin atribuire directă și cu livrare în două săptămâni. Se pornește cu 50% componente americane, iar la fiecare șase luni contractul se dublează și pragul crește, până la 100% în doi-trei ani. Un producător de camere vede astfel o cerere garantată de stat și se poate împrumuta liniștit. Pentru România, soluția ar fi nișele (drone, interceptori, camere), cu aliniere guvernamentală și tehnică.

Generalul Mihalache a adus experiența din Utah, unde 47G reunește un mare ecosistem american de aerospațial și apărare. Anul trecut a adus 20 de companii de acolo în România, iar anul acesta, ca industrial advisor la 47G, va merge cu câteva companii românești în Utah. Ținta lui sunt și firmele civile, mai ales din industria auto aflată în stagnare, care pot intra pe dublu uz „fără să-și modifice ADN-ul”, după modelul Spaniei, care a pornit în Airbus cu un contract pentru pielea scaunelor și ar produce astăzi în jur de 48% din Airbus. Exemplul cel mai grăitor a fost unul de acasă: directorul unei fabrici Romarm a cerut ministerului estimări de consum pentru planul de afaceri cerut de bancă și a primit răspunsul că datele sunt secrete, deși avea certificat „top secret”. „Aici trebuie schimbată mentalitatea”, a spus Mihalache.

Zuckerman despre DSRB, SAFE și energie

Întrebat cum poate România să devină contributor la securitate, inclusiv prin energie, Zuckerman a început cu finanțarea: România a făcut bine intrând în DSRB (Defence, Security and Resilience Bank). Carta se semnează în noiembrie, iar banca a promis președintelui Nicușor Dan și ministrului Nazare un birou în România. Rostul ei e să ocolească regulile bancare europene care împiedică finanțarea firmelor de apărare, ca un BERD al apărării.

Despre SAFE a fost tranșant: „N-am destule cuvinte urâte pentru asta.” Polonia a pus peste 90% din banii SAFE în companii poloneze, România nu. „Mulți spun că nu există companii românești. Exact, nu există, și e vina voastră”, a spus el, în condițiile în care dobânda va dubla sau tripla suma de plătit. Apoi, banii s-au dus la Rheinmetall pentru „lucruri potrivite pentru războiul de ieri”, nu pentru drone sau radare moderne. Cei care au luat aceste decizii „trebuie dați afară”.

Drona din portul Constanța și apelul lui Marius Bostan

Din sală, Adrian Moraru a întrebat ce măsuri s-au luat pentru populație după incidentul cu drona din portul Constanța. Dacă drona exploda lângă depozitul de azotat de amoniu, „s-ar fi întâmplat ce s-a întâmplat la Beirut”. Mihalache a răspuns că „nu e normal ce s-a întâmplat”: drona, foarte mare, a intrat prin gura portului, supravegheată permanent, iar sistemul SCOMAR ar fi trebuit să o detecteze. Legea care permite armatei să neutralizeze dronele a trecut greu prin Parlament, cu voturi împotriva din partea partidelor suveraniste.

Marius Bostan a preluat subiectul: „ești suveranist, dar nu vrei s-o aperi?” Liderii politici ar fi trebuit să explice public votul, dar vorbesc „cu frică”. Cel mai mare ajutor pentru România vine de la liderii din diaspora, care trăiesc în țări libere și pot vorbi deschis. Le-a cerut celor din sală 20 de minute pe zi pentru a urmări ce se întâmplă și a răspunde. Mihalache a adăugat o precizare pe care a rugat sala să o ducă mai departe: baza de la Mihail Kogălniceanu nu este o bază NATO, ci una românească, construită cu 99% investiții românești și pusă la dispoziția forțelor aliate.

Închiderea

Marius Bostan a cerut ca întrebările nepuse și concluziile să fie trimise pe grupul RePatriot Defense. După fiecare panel, comunitatea va face un policy paper cu un apel către companiile românești și către românii plecați, „un to-do list”. Apelul de fond a fost să expunem orice agresiune împotriva României în țările unde trăim. „Nu vă temeți. Deci curaj și vorbiți”, a încheiat el. Companiile cu activitate de dublu uz au fost invitate în grupul Defense, iar în atelierele de a doua zi una dintre echipe urma să lucreze pe apărare.

Concluzii

Consensul panelului a fost că cererea statului creează industria. Fără achiziții de la firme românești și fără praguri de conținut local care cresc în timp, banii pentru apărare, inclusiv cei din SAFE, ajung în Germania sau Franța. Modelul Drone Dominance arată că se poate porni cu contracte mici, rapide și cu cerințe progresive, pe nișe unde există deja firme, iar DSRB, cu biroul promis în România, poate deveni o sursă reală de finanțare acolo unde capitalul privat european se retrage. Al doilea fir a fost că statul se blochează singur, de la datele de consum declarate secrete la bugetul fără linie pentru cercetare și testare. Al treilea a fost despre diaspora, care are pârguri concrete (state americane, ecosisteme ca 47G, investitori, talent), dar are nevoie de un partener organizat în România. Panelul a pus în centru și partea pe care o poate face oricine: corectarea dezinformării, de la statutul bazei de la Kogălniceanu la votul pe legea dronelor.

Ce putem face

Marius Bostan a anunțat policy paper-ul grupului RePatriot Defense, cu un to-do list pentru companii și diaspora. Generalul Mihalache va merge cu câteva companii românești în Utah, la 47G. Firma lui Bogdan Ochiana și-a asumat public să investească în România 200% din orice contract primit. Adrian Zuckerman a anunțat semnarea cartei DSRB în noiembrie și biroul promis în România, iar cooperarea militară cu Connecticut a rămas de discutat între Marius Bostan și Dana Bucin.

Raportul propune ca policy paper-ul grupului Defense să cuprindă cererile formulate în panel: conținut local progresiv în achizițiile de apărare, după modelul Drone Dominance, o pondere minimă a firmelor românești în banii SAFE, o linie bugetară pentru cercetare, testare și evaluare și vizele propuse de Dana Bucin. O hartă a IMM-urilor românești care pot trece pe dublu uz, mai ales din automotive și software, ar servi atât misiunii din Utah, cât și unei misiuni economice în Connecticut. Comunitatea poate lansa un apel către inginerii români din diaspora cu experiență în drone și aerospațial, iar grupul Defense poate urmări, prin Adrian Zuckerman, deschiderea biroului DSRB. Pentru cele 20 de minute pe zi, RePatriot poate pregăti mesaje scurte, gata de distribuit, despre Kogălniceanu, legea dronelor și SAFE.

Ziua 2: Încrederea care ne ține împreună, Allianz-Țiriac

Panelul de vineri, 2 octombrie, susținut de Allianz-Țiriac Asigurări, a fost moderat de Felix Pătrășcanu, antreprenor cu 27 de ani în business și anunțat ca viitor președinte RBL, care a pornit de la o constatare directă: în România încrederea lipsește, iar lipsa ei costă bani și adâncește clivajul social. Au vorbit Anelis Baci, Project Manager Diaspora la Allianz-Țiriac, Dana Lemnaru, director al Diviziei Rețele Proprii a aceleiași companii, Dan Niculae Faranga, CEO Țiriac Holding, și Andrei Bogdan, antreprenor și consultant de investiții stabilit la Madrid. Concluzia comună a fost că încrederea se reface prin promisiuni respectate în lucruri mici și concrete, iar diaspora trebuie privită ca partener, nu ca o țintă de „adus acasă”.

Prima rundă: protecție, familie, capital și rezultate

Anelis Baciuc a descris o lume polarizată, în care oamenii caută în primul rând stabilitate și predictibilitate. Pentru un asigurător, riscul și incertitudinea sunt „materia primă”, iar mesajul ei central a fost că încrederea nu poate exista în absența protecției. Diaspora trăiește „între două lumi” și gestionează o incertitudine dublă. Anelis Baciuc coordonează prima inițiativă din piața românească a asigurărilor dedicată românilor din afara țării. Un studiu recent al companiei, pe un eșantion reprezentativ de peste 1.200 de români din diaspora, arată că jumătate au familie în țară și tot jumătate au locuințe sau investiții imobiliare aici. Paradoxul este că sunt asigurați în proporție de 89% în țările în care trăiesc, dar foarte slab în România, iar jumătate spun că ar trebui să intervină financiar dacă acasă s-ar întâmpla ceva neprevăzut și costisitor.

Dana Lemnaru, care coordonează peste 2.000 de agenți de asigurare din toată țara, a dus discuția la nivelul familiei. Încrederea se rupe, a spus ea, atunci când amânăm întrebarea reală: „ce se întâmplă cu familia mea, cu copiii mei, cu planurile mele dacă mâine apare neprevăzutul?”. Protecția nu înseamnă frică, ci sentimentul că familia și afacerea pot merge mai departe. A descris un reflex tipic românesc: se asigură întâi mașina, „că e obligatoriu”, apoi casa, iar viața și sănătatea rar, cu gândul „nu mi se întâmplă mie”. Vede totuși o conștientizare în creștere.

Dan Niculae Faranga a dat două exemple din cariera la stat: conducta Ungheni-Chișinău, construită de Transgaz, care a redus dependența Republicii Moldova de gazul rusesc, și instalația de detritiere de la Cernavodă, a treia de acest fel din lume, investiție a Nuclearelectrica. Grupul Țiriac a investit peste un miliard de euro în România și continuă să investească. Optimismul lui are o cifră: într-un clasament Harvard al complexității economice, România este pe locul 20 în lume, peste Polonia, aflată pe 25. Constrângerea principală a țării nu e capitalul și nici autoritățile, ci „dorința oamenilor de a se trezi dimineața să facă ceva”, iar aici diaspora contează enorm, pentru că are etica muncii și energia să construiască. Există grupuri cu capital care „caută cu disperare” parteneri pentru afaceri foarte concrete, de la un service auto sau o pizzerie la o aplicație software sau educație financiară.

Felix Pătrășcanu l-a întrebat provocator pe Andrei Bogdan de ce i-ar da lui „milionul” strâns în 27 de ani de business. Răspunsul a fost că încrederea se construiește, nu se cere, și că „performanța se dovedește prin rezultate, nu prin vorbe”: cu clienții mari pornești de la ceva mic, care funcționează. A explicat că în consultanța de investiții banii nu ajung niciodată la consultant, ci rămân în contul clientului, iar plata vine din profit. A înființat în România un holding care deține o firmă de consultanță de investiții, autorizată de curând de ASF. După estimarea lui, la ASF sunt înregistrate în jur de 20 de societăți de investiții, cele mai multe dinainte de 2000, și cam tot atâția consultanți autorizați. Spre deosebire de Spania sau Elveția, unde concurența e uriașă, în România capitalul se atrage mai ușor și comisioanele sunt decente. Antreprenorii români sunt, spune el, „mult peste” cei din Spania, o energie mai bună găsind doar în Statele Unite, motiv pentru care vine lunar în țară.

A doua rundă: clivajul

Felix Pătrășcanu a mărturisit că clivajul l-a speriat și a observat că el însuși folosisese formula „noi și ei”, semn că împărțirea a intrat în limbaj. Exemplul cel mai recent a fost primirea de cu o zi înainte la Președinție a 100 de români din țară și 100 din diaspora, urmată de comentarii pline de ură pe rețelele sociale. A cerut fiecărui invitat câte o idee concretă.

Anelis Baciuc a propus „o invitație la masă” pentru cei care gândesc diferit, nu ignorarea lor. Din perspectiva unui asigurător există „trei Români”: una asigurată, una neasigurată și una care trăiește în

afară”, iar fiecare trebuie înțeleasă. Scopul e discuția, nu vânzarea sau convingerea, inclusiv cu grupurile radicalizate.

Dana Lemnaru a respins direct „noi și ei”: „Eu aş spune noi. Noi suntem românii.” Propunerea ei a fost o rețea de oameni de încredere: „Aş investi în oameni de încredere. Nu în companii, nu în platforme, în oameni”, pentru că încrederea apare între oameni, nu între o persoană și o instituție. A dat RePatriot ca exemplu de astfel de rețea. Întrebarea corectă nu e ce trebuie să facă ei pentru România, ci ce putem face noi: să-i ascultăm, să înțelegem ce îi oprește să investească și să le arătăm că au aici un partener de încredere. Felix a legat ideea de istoria RePatriot, la început întrebată mereu „câți români ați adus înapoi?”, ca și cum i-ar fi adus „cu camioanele FAN”. Narativul s-a schimbat: fiecare trăiește unde vrea, mobilitatea e bună, iar important e să se păstreze legăturile, eventual printr-o platformă dedicată.

Încheierea

Felix Pătrășcanu a strâns discuția în ideea de „pași mici”: curentul care vine la timp, mașina luată înapoi dacă are defect, milionul dat unui investitor cu istoric, asigurarea care funcționează când te îmbolnăvești. Anelis Baciuc a rezumat: „Cu toții am vorbit de promisiuni respectate. Asta a fost cheia dialogului.” Felix a închis cu un mesaj pentru politic și administrație: prin antreprenoriat se creează bunăstare, iar bunăstarea aduce încredere. Clivajul pleacă și din frustrarea celor care se compară nu cu 1989, ci cu vecinul.

Concluzii

Încrederea nu se decretează, ci se acumulează din promisiuni respectate. Protecția a fost prezentată ca o condiție a încrederii și a curajului de a construi, iar pentru diaspora nevoia are o formă concretă și încă neacoperită: familia și proprietățile din țară, asigurate mult mai slab decât viața de afară, cu riscul ca nota de plată să ajungă tot la cei plecați.

A doua idee a fost schimbarea de perspectivă asupra diasporei, de la „câți ați adus înapoi” la „ce putem face noi”. Faranga și Andrei Bogdan i-au dat o bază economică: România nu duce lipsă de capital, ci de oameni dispuși să construiască, iar piața românească, tocmai pentru că are multe goluri, oferă profesioniștilor din diaspora oportunități greu de găsit în piețele saturate din vest.

Clivajul a rămas fără răspuns. Toți au recunoscut că e amplificat de social media și că atinge inclusiv comunitatea RePatriot. Dialogul la masă, renunțarea la „noi și ei”, rețelele de oameni de încredere și bunăstarea creată prin antreprenoriat sunt direcții de lucru, nu încă mecanisme.

Ce putem face

Primul pas propus este studiul Allianz-Țiriac: Marius Bostan să ceară de la Anelis Baciuc rezultatele complete și să le prezinte comunității prin newsletter și în Raportul RePatriot. Pe baza lui, RePatriot și Allianz-Țiriac ar putea face împreună un ghid despre protecția familiei și a proprietăților din țară, însoțit de o sesiune online pentru comunitățile din străinătate.

Propunem și o întâlnire între grupurile cu capital, începând cu Țiriac Holding, și antreprenorii din diaspora care vor să pornească afaceri în România, legată de instrumentele prezentate în aceeași după-amiază, BID și RISE Hub, discuție pe care Marius Bostan ar putea-o duce cu Dan Niculae Faranga. În paralel, o sesiune de educație financiară despre investițiile reglementate, cu rolul ASF, al consultanței și al asigurărilor, ar putea fi organizată cu Andrei Bogdan.

Pentru clivaj, propunem un format mic, la o masă, între oameni din diaspora și oameni din afara comunității, organizat de RePatriot și RBL. Rețeaua de oameni de încredere propusă de Dana Lemnaru s-ar putea sprijini pe cei 900 de laureați Top 100 de până acum, ca puncte locale de contact și mentorat. Toate aceste idei ar trebui să intre în policy paper-ul anunțat după fiecare panel.

Ziua 2: momentele scurte

Vineri, 2 octombrie, la Mamaia, a doua zi a summitului a fost împărțită de trei momente scurte între paneluri. Primele două au fost moderate de Marius Bostan, iar al treilea, extragerea ideilor din urnă, a fost condus de Dragoș Anastasiu. Concluzia comună a fost că RePatriot are oameni și energie, dar are nevoie de o destinație clară și de instrumente prin care ideile să devină proiecte.

Ideea care merită 5 minute

Mihai Manole, fondatorul Tema Energy, care de douăzeci de ani construiește infrastructura fizică a centrelor de date, a pornit de la trei lucruri de care România are nevoie simultan: investiții, mari consumatori de energie și infrastructură digitală. Centrele de date de 100, 200 sau 500 MW, pentru AI, cloud și servicii financiare, le acoperă pe toate. Obstacolul este prețul energiei, unul dintre cele mai mari costuri de operare: România e printre cele mai scumpe țări din Europa, la spot și la prețul mediu, iar anul acesta situația s-a agravat. Valul de investiții venit din SUA a ajuns în țările nordice, în sudul Europei, în Polonia și în Grecia și se apropie de noi, dar fără o soluție la energie poate trece pe lângă România. Le-a cerut celor din sală să fie „ambasadori ai României” pentru astfel de investiții.

Ioana Tudor, director de marketing la Syngenta, firmă de semințe, pesticide și produse biologice prezentă în 100 de țări, a descris o industrie presată de concurența ieftină din China și India și de o Europă care acceptă greu inovația. Firma a investit în ultimii doi ani în AI, iar blocajul nu a fost tehnologia, ci oamenii și procesele: „dacă iei inteligența artificială și o pui pe procesul de ieri, nu ai mare beneficiu”. Întrebarea ei pentru RePatriot a fost ce putem face prin educație și proiecte ca România să fie mai pregătită decât alte țări pentru firmele care nu mai pot funcționa fără AI și cum formăm lideri pentru ele. Marius Bostan a rugat-o să o lase în grupul summitului, ca să răspundă comunitatea.

Invitatul surpriză, Dan, executiv Boeing în Polonia, unde conduce ingineria și cercetarea-dezvoltarea, a vorbit în nume personal despre cum poate fi canalizată energia din sală. Pentru el totul pornește de la o viziune „până la moonshot”, o Românie „number one”, al cărei sens trebuie ales împreună, urmată de o „contagiune” de la sală spre toată țara. Metoda: pleci de la starea actuală, îți fixezi starea viitoare și pașii și accepți „o călătorie necunoscută, cu o destinație care este motivantă”. A amintit concursul organizat în 1930 de guvernul român pentru un avion competitiv, pe care industria l-a construit, ca dovadă că statul avea atunci viziunea pe care azi o admirăm în America. Astăzi, a spus, funcționăm „în mod de avarie”, reactiv. A mai observat că românii au o „foame de succes” care dispare în societățile confortabile, iar teoriile conspirației pornesc și din nevoia noastră de certitudine, remediul fiind să ne lăsăm ideile contestate de cei din jur.

5 minute care pot schimba ceva

Crina Ancuța a pornit de la panelul tinerilor: „România e pe mâini bune, atât în țară, cât și în afara țării”, și nu trebuie să alegem între ele. Mesajul ei pentru lideri a fost să-și verifice mereu perspectiva. Pornind de la „Mind the gap” din metroul londonez, a propus să nu ne fixăm pe decalaj: „Decalajul doar ne informează. Liderul își setează o intenție.” Le-a cerut celor din sală să-și aleagă o intenție de business „care vă sperie”. Încrederea se câștigă din acțiune, un pas îl creează pe următorul, iar „dacă nu aveți totul în voi, aveți pe cineva de aici din sală la un mesaj distantă”. Nu contează dacă intenția se împlinește în

țară sau afară, ci să o legi de impact. Metoda ei practică: când ceva te oprește, cere cuiva potrivit să-ți spună ce nu vezi.

A urmat prezentarea noului site RePatriot, construit de la zero în circa două luni de echipa lui Alex și prezentat de programatorul Bogdan Podină. Site-ul de prezentare devine o platformă de conectare: membrii apar pe o hartă, pe țări, trimit cereri de conectare intermediare de echipa RePatriot, au conturi proprii și pot face nominalizări pentru Top 100. Urmează secțiunea de oportunități, traducerea automată și un modul AI, deja pregătit, care va aduna oportunități și schimbări legislative, verificate de un om înainte de publicare. Marius Bostan a explicat că site-ul va fi indexat pentru rețelele sociale și motoarele de AI, ca mesajele RePatriot să ajungă mai departe până la finalul anului, înlocuind un instrument „proiectat acum zece ani”.

Extragerea ideilor și ReThink România

La începutul panelului „Investim în România”, Dragoș Anastasiu a condus extragerea ideilor din urnă și l-a rugat pe Rares Dinu să le centralizeze pe toate într-un Excel, ca să poată fi analizate. Premiile au fost weekenduri la Green Village, în Delta Dunării, și la Valea Verde, în Cund. Flavia Covaciu a câștigat cu RePatriot Expo, un târg la care să-i cunoști pe antreprenorii români din alte țări și să faci afaceri cu ei. Maria Elena Apostol a propus un hub digital, o aplicație RePatriot pe categorii de business, cu acces direct la servicii și schimb de idei. Ideea e parțial în lucru prin noul site, iar extinderea ar costa circa 100.000 de euro, la care Dragoș a răspuns cu regula RBL: „Cine are o idee trebuie s-o facă.” Medea Alexandru a propus înființarea organizațiilor de management al destinației (OMD), iar Dragoș a reacționat: „Eu lupt pentru asta de 15 ani.”

Concluzii

Cele trei momente au spus același lucru din unghiuri diferite. Mihai Manole a arătat că România poate prinde un val de investiții digitale doar dacă rezolvă prețul energiei. Ioana Tudor a mutat atenția pe oameni și a lăsat comunității o întrebare practică despre pregătirea pentru AI. Dan și Crina Ancuța, unul despre o țară, cealaltă despre un om, au cerut o destinație ambițioasă și pași concreți în locul reacției de moment. Noul site transformă conexiunea „la un mesaj distanță” într-o funcție reală și acoperă deja o parte din ideile din urnă, iar regula că cine propune o idee trebuie să o și ducă descrie exact felul în care funcționează RBL. ReThink România este următorul loc în care aceste idei pot merge mai departe.

Ce putem face

Rares Dinu centralizează ideile din urnă, Ioana Tudor urmează să pună întrebarea despre AI în grupul summitului, echipa site-ului activează modulul AI, traducerea, oportunitățile și conturile personale, iar Dragoș Anastasiu discută celelalte propuneri ale Flaviei Covaciu și rămâne contactul pentru ReThink România.

Raportul propune ca Excelul să fie gata înainte de 22 octombrie, grupat pe teme și cu autorii ideilor, ca să fie dus la ReThink. Dacă întrebarea Ioanei Tudor nu a ajuns în grup, echipa RePatriot o poate posta și strânge răspunsurile într-o notă scurtă. Mihai Manole poate contribui la policy paper cu o notă despre energie și centrele de date. Metoda lui Dan poate structura concluziile din ziua a treia și Raportul RePatriot, iar povestea din 1930 merită folosită în comunicare.

Ziua 2: Creștem, următoarea generație, powered by VSFA

Panelul tinerilor, susținut de Vreau să fiu antreprenor (VSFA), programul RBL pentru liceeni, a deschis după-amiaza de vineri, 2 octombrie. A fost precedat de un moment care nu era pe agendă, intervenția

Sandrei Pralong, parteneră RePatriot de la început, despre locul diasporei în România. Pe scenă au urcat apoi Cosmin Sava (coordonatorul VSFA), Rares Dinu (RePatriot), Ana Maria Pricop (fondatoare a două start-up-uri de cybersecurity la Londra), Bianca Radu (președinta Ligii Studenților Români din Străinătate, LSRS) și Bogdan Golumbeanu (Goldman Sachs Londra, laureat Top 100 2026 la categoria Profesioniști), cu Dragoș Anastasiu la deschidere și la final și cu Cosmin Sava la conducerea discuției. Concluzia principală: plecarea e firească și chiar utilă, dar întoarcerea se pregătește devreme, cât tinerii sunt încă studenți și nu și-au pus rădăcini, iar ea nu trebuie să însemne neapărat antreprenoriat.

Deschiderea: concursul de idei și Sandra Pralong

Sandra Pralong, care timp de zece ani a lucrat de la Palatul Cotroceni pentru reconectarea diasporei, a spus că RePatriot face „o treabă pe care statul român ar fi trebuit să o facă”. România are nevoie de cei plecați, dar „nimeni nu vă face loc”, pentru că sunt competiție, iar statul preferă, chiar dacă nu ca politică oficială, ca diaspora să trimită remitențe și din când în când o idee. De aici îndemnul ei: cei din diaspora să fie antreprenori sociali și civici în România, să aducă și atitudini, nu doar competențe, și să împingă autoritățile locale să schimbe lucruri. Exemplul a venit din educație: Luca încearcă de zece ani să introducă norme de safeguarding în școli, ministerul spune că nu are bani, deci antreprenorii le-ar putea finanța direct. Instituțiile, a explicat ea, „sunt astfel construite încât nu au cum să vă includă”; chiar și inițiativele ei din 1998, de la Cotroceni, precum primul târg de joburi pentru tinerii educați în străinătate, organizat cu Nicușor Dan, au rămas la nivel de deziderat. Concluzia: „trebuie voi să dați buzna peste stat”.

A încheiat cu trei formulări păstrate dintr-un dialog cu ChatGPT. „România nu are o problemă cu diaspora. Are o problemă cu faptul că diaspora nu are nevoie de România.” Diaspora este „o palmă peste obrazul României”, pentru că țara n-a știut să-și țină oamenii și nu știe să le facă loc la întoarcere. Iar diaspora nu trebuie să fie „vocea României în străinătate, ci vocea străinătății în România”, adică „oglininda României”, formule care a devenit reperul întregului panel.

De ce pleacă tinerii

Cosmin Sava a pornit de la datele VSFA. Anul acesta programul ajunge, cu antreprenori din RBL, în 100 de licee, la circa 20.000 de tineri, iar din 2014 elevii sunt întrebați dacă vor să plece după studii. Tiparul, a subliniat el, e același la liceele de top și la cele slab cotate, în orașele mari, în cele mici și la sate.

Ana Maria Pricop a plecat din nevoia de validare și din lipsa competiției la Iași, unde, cu un ONG și o firmă la 19 ani, era „un outlier”. A rezumat: „The people around you are your ceiling”, oamenii din jurul tău sunt plafonul tău. După două Erasmusuri și un master la Paris nu s-a mai întors. La întrebarea dacă ar reveni a spus direct: „Acum, nu.” Firma e globală, iar partenerul de viață nu e român. Contribuie totuși prin donații către fundații din România și burse, vrea să facă angel investment și mentorat și și-ar dori „foarte mult” o firmă și aici. Ce ar convinge-o să revină? „Sincer, nu știu, dar e o întrebare foarte bună.”

Bianca Radu a decis să plece la 15 ani, „influențată și convinsă de imaginea pe care România și-o construiește singură”: când își întreabă colegii din LSRS dacă vor să se întoarcă, răspunsul e „ce să faci în România?”. Ea vrea însă să revină pe termen lung pentru familie și cultură, asumându-și să construiască sistemul „când lucrurile nu sunt deja bine pregătite pentru tine”.

Cei care au rămas

Rares Dinu a adus perspectiva celor care nu au plecat: „Cineva trebuie să construiască ceva în țara asta. Dacă toată lumea pleacă, ce facem?” Tocmai pentru că tinerii au nevoie de un loc în care să cunoască alți

tineri, a fondat o comunitate de networking. A pus apoi pe masă cea mai grea cifră a panelului: unul din cinci tineri din România nu lucrează și nu învață. Unii nu pot, alții nu vor, alții nu și-au găsit locul, iar acesta e sentimentul comun al tinerilor cu care a vorbit; unii și-l creează, alții pleacă să-l caute. Întrebarea lăsată deschisă: cum construim, în mod repetabil, locul fiecăruia și comunitățile din care să facă parte. Despre plecare a fost nuanțat: toată lumea ar trebui să plece o vreme, prin Erasmus, și să revină cu experiența. „Ar trebui cu toții să plecăm, dar trebuie să ne și întoarcem.”

Cosmin Sava a confirmat cu propria poveste. Până la 16 ani voia să studieze în Danemarca, apoi o conferință VSFA la Bârlad, orașul lui, i-a arătat că poate deveni antreprenor; azi conduce VSFA. „Am rămas în România datorită RBL”, a spus el, pentru că a găsit oameni cu altă mentalitate și alte valori, exact ce caută tinerii când pleacă. Când elevii văd un om de succes pe care îl apreciază, „li se schimbă viața”.

Ce i-ar aduce înapoi

Cel mai concret anunț al panelului a venit de la Cosmin Sava: VSFA vrea, în parteneriat cu RePatriot, să ducă programul la comunitățile de studenți români din Europa, ca să le arate România pe care n-au apucat s-o vadă înainte să plece. Atitudinea antreprenorială a multora dintre cei plecați poate fi puntea cu țara, prin investiții sau afaceri pornite aici.

Ana Maria Pricop a dat greutate ideii: „Dacă aș fi avut asta când eram la facultate în afară, cred că m-aș fi întors.” Azi ar reveni doar dacă și-ar putea urmări din România misiunea, „un internet mai sigur”. Bogdan Golumbeanu a descris plecarea ca pe „un microb”, nevoia de a afla la ce ești bun; l-ar atrage o afacere proprie în România, dar la fel de mult mentoratul sau predarea în mediul academic.

Bianca Radu a lărgit discuția dincolo de antreprenariat. Vrea să se întoarcă în administrația publică sau în societatea civilă, pentru că dezvoltarea vine din colaborarea dintre privat, public și societate civilă, iar majoritatea colegilor din LSRS studiază științe sociale și au potențial pentru guvern și administrație. Formula ei a rămas una dintre cele mai citate ale după-amiezii: „Trebuie să-ți alegi problemele pe care vrei să le rezolvi.”

Întrebările din sală

Felix Pătrășcanu a cerut câte un cuvânt despre ce îi enervează cel mai tare la români. Bogdan Golumbeanu a numit victimizarea, Dragoș Anastasiu aroganța („mă recunosc”), Bianca Radu faptul că vorbim urât despre noi, deși avem olimpici și români care performează peste tot, iar Cosmin Sava frica de eșec: „nu ne apucăm de lucruri de teamă că am putea fi judecați”.

La întrebarea despre tinerii din diaspora care nu vor să fie antreprenori, Rares Dinu a răspuns: „Avem nevoie de profesioniști.” RePatriot îi premiază deja în Top 100, iar în diaspora învață acum tineri profesioniști care pot fi aduși acasă: „Avem nevoie de arhitecți, de ingineri, de chimiști, de toată lumea. Dar trebuie să-i aducem aici.”

Dragoș Anastasiu a închis citând „Kinder an die Macht”: dacă acești tineri ar fi mâine în Guvern, „ar fi mult mai bine. Vă garantez.” A numit panelul cel care „ne-a dat suflul acestui summit”.

Concluzii

Panelul a ajuns la un consens limpede: plecarea temporară e bună, cu condiția să existe un drum de întoarcere, construit cât tinerii sunt încă studenți. Cazul Anei Maria Pricop arată ce se întâmplă altfel: cu

rădăcini puse în altă parte, răspunsul devine „acum, nu”. Cazul lui Cosmin Sava arată reversul: o singură expunere la 16 ani a schimbat o traiectorie.

Motivele plecării țin mai puțin de bani și mai mult de mediu: lipsa competiției, imaginea negativă pe care România și-o construiește singură și sentimentul că tinerii nu își găsesc locul, care îi atinge la fel de mult pe cei rămași, unul din cinci tineri neavând nici loc de muncă, nici școală. Datele VSFA arată o problemă de sistem, nu de categorie socială.

Întoarcerea nu înseamnă doar antreprenoriat: România are nevoie la fel de mult de oameni în administrație, societate civilă și academie și de profesioniști de toate felurile. Rămâne o tensiune nerezolvată: îndemnul Sandrei Pralong de a „da buzna peste stat” se lovește de constatarea ei că instituțiile nu sunt construite să-i primească pe cei care se întorc, iar panelul nu a propus încă mecanismul care să lege cele două.

Ce putem face

VSFA vrea să extindă programul, împreună cu RePatriot, la comunitățile de studenți români din Europa, deocamdată fără termen. RePatriot a promis că va citi toate ideile de la concurs și va trage la sorți cele trei sejururi. Ana Maria Pricop continuă cu bursele și donațiile și își dorește o firmă în România, Bogdan Golumbeanu s-a declarat deschis la mentorat și predare, iar profesoara din sală și-a asumat să răspundă nevoilor elevilor din generațiile următoare.

Raportul propune ca extinderea să înceapă cu un pilot comun VSFA, RePatriot și LSRS, un eveniment online sau fizic cu studenți români dintr-un oraș universitar mare, de pildă Londra sau Paris, cu laureați Top 100 ca vorbitori, coordonat de Cosmin Sava, Bianca Radu și echipa RePatriot. Pentru cei care nu vor să fie antreprenori ar fi util un traseu de mentorat spre administrație publică, societate civilă și academie, cu mentori din comunitatea RePatriot, precum laureații de la categoria Profesioniști.

Ziua 2: Excelență. Performanță. O Românie mai bună, RPEP

Panelul dedicat Romanian Performance Excellence Program (RPEP), varianta românească a programului american Baldrige, a avut loc vineri, 2 octombrie, după-amiază. Marius Bostan a deschis și a închis segmentul, iar Irina Bentu, absolventă și mentor RPEP, a moderat discuția cu Steven Hoisington, examinator și judecător Baldrige din Statele Unite, și cu trei antreprenori absolvenți ai programului: Cristi Chițu (Patiseria Tineretului), Daniel Sârbu (Tassit Holding) și Liviu Șotre (Lidas), urmați de momentul de inspirație al lui Augustin Matei. Mesajul principal a fost că Baldrige nu e un program de calitate, ci un sistem de management care a schimbat deja firme românești reale, iar următorul pas este administrația publică.

Deschiderea și ce înseamnă Baldrige

Steven Hoisington a spus că numele premiului induce în eroare. Malcolm Baldrige National Quality Award a apărut când Statele Unite pierdeau competiția la calitate, iar printre experții adunați de președintele Reagan a fost Dr. Joseph Juran, născut în România. De fapt e un sistem care privește organizația cap-coadă: Cristi Chițu nu l-a folosit ca să facă patiserie mai bună, ci ca să-și pună ordine în operațiuni. Pentru România își dorește competitivitate și angajați care rămân pentru sens, nu doar pentru salariu.

Ce au schimbat absolvenții

Cristi Chițu a spus că până în 2024 el și partenera lui, Cristina, erau „niște pompieri” care reacționau la tot ce apărea în companie. Programul i-a ajutat să construiască un management profesionist și o echipă unită în jurul unor principii. Înainte aveau 105 colegi, iar astăzi operează aceleași 6 locații și o fabrică de 600 m² cu 65 de oameni. Pentru el, programul a fost „o oglindă”, pentru că „nu e suficient să vrei, important este să și poți”. Crede că expertiza celor rămași, pusă lângă cea a diasporei, poate construi un plan de țară. Sora lui s-a întors după șase ani în Anglia, conduce de patru ani două cafenele de specialitate cu 7 angajați și a absolvit și ea programul RPEP.

Daniel Sârbu, cofondator Tassit Holding, întors din Italia în 2008, a lucrat în servicii de curățenie cu un client care reprezenta 80% din business. În decembrie 2022, clientul i-a tăiat mai mult de jumătate din contracte, iar în martie 2023 i-a cerut ajutor cu vitrinele frigorifice. De atunci Tassit s-a mutat pe agregate de refrigerare industriale și comerciale. A intrat în program pentru claritate, iar principiile au ajuns „în ADN-ul companiei”: la un produs nou, fiecare departament își construiește bucata „ca la Lego”, apoi le îmbină, ca toată lumea să vorbească aceeași limbă.

Liviu Șotre conduce Lidas, firmă de panificație congelată înființată în 1993, cu exporturi în peste 12 țări. Programul le-a schimbat ideea despre rolul managerului: „suntem manageri mai buni atunci când nu ne sună telefonul”, adică atunci când oamenii știu ce au de făcut, iar managerii urmăresc datele de la capătul procesului.

Cum ajunge Baldrige în administrația publică

Întrebat cum aducem spiritul Baldrige în administrație, Steven Hoisington a răspuns că criteriile se aplică oricărei organizații, că folosirea lor nu costă nimic și că toți cei din program sunt voluntari, „nu un grup de consultanți care vă cer mulți bani”. Peste 100 de țări au adoptat criteriile, iar dacă un român, Juran, le-a dat americanilor aceste principii, „de ce nu și România?”.

Daniel Sârbu a făcut cea mai concretă propunere, adresată direct lui Marius Bostan: câteva grupuri pe an de funcționari publici, fiecare „cât o masă”, care să urmeze cursul Baldrige, și un cadru legal pentru cursuri construite împreună de instituții și privat, după modelul proiectului deja făcut pentru profesori.

Liviu Șotre a spus că problema de fond este că „nu știm ceea ce nu știm”, deci managementul trebuie făcut cunoscut cât mai larg. La Lidas, progresul a venit din quick wins acolo unde oamenii erau deschiși, nu din transformarea întregii organizații deodată. L-a impresionat un DMV american, echivalentul RAR, care participase la Baldrige și își măsura satisfacția clienților, și și-ar dori un RAR la fel. Irina Bentu a încheiat cu idealul unui „Minister al Performanței” care să ducă programul la scară.

Încheierea RPEP și ideile pentru România

Marius Bostan a mulțumit Fundației Naționale a Tinerilor Manageri (FNTM) și a anunțat noutatea anului: pentru prima dată au intrat în program trei autorități publice importante, cu manageri de vârf din autoritatea financiară, din Casa de Asigurări de Sănătate și din zona spitalelor. Au fost colectate biletele cu ideile pentru România, iar participanții s-au grupat în echipe de 8-10 oameni, pe teme ca apărarea sau investițiile, pentru ieșirea cu bărcile de a doua zi.

Momentul de inspirație: Augustin Matei

Augustin Matei, creator de ceasuri purtate de Papa de la Roma și de președinți, a vorbit despre „sens și semnificație”: fără ele putem avea succes și profituri, dar abia cu ele îi putem face pe alții să construiască ceva diferit. A povestit despre o tenismenă de 17 ani care a câștigat singură, fără antrenor, un turneu la

Bistrița unde el oferise un ceas drept premiu, urmează online un liceu american și nu va rămâne în România. Concluzia lui a fost că astfel de tineri trebuie găsiți și li se poate da un motiv să rămână, nu pentru afaceri, ci ca să participe la construcția unei României mai sănătoase. A recunoscut că nu știe încă cum și a cerut idei sălii.

Concluzii

RPEP oferă gratuit, prin voluntari, o metodă validată în peste 100 de țări, cu rezultate deja în firme românești mici și medii. Patiseria Tineretului a ieșit din modul de criză și operează aceeași rețea cu o echipă mai mică, Tassit și-a găsit claritatea într-o schimbare completă de profil, iar Lidas a redefinit rolul managerului. Toți vorbitorii au ajuns la aceeași idee: schimbarea se face în pași mici, prin quick wins și exemple, nu prin reforme dintr-odată.

Intrarea în sectorul public abia a început, cu trei autorități în program, iar pașii următori conturați pe scenă sunt grupuri mici de funcționari în fiecare an, un cadru legal pentru cursuri comune public-privat și, ca ideal, un „Minister al Performanței”. Momentul lui Augustin Matei a mutat discuția la oameni: tinerii talentați pleacă din lipsă de sens, nu de oportunități, iar întrebarea despre cum îi ținem a rămas deschisă.

Ce putem face

Marius Bostan, împreună cu FNTM, duce programul în administrația publică, fără un termen anunțat. Daniel Sârbu a cerut grupuri anuale de funcționari publici la cursul Baldrige și un cadru legal pentru cursuri comune cu privatul, iar Irina Bentu a propus ca țintă pe termen lung un „Minister al Performanței”. Cristi Chițu a reamintit că RePatriot îi poate sprijini pe cei din diaspora care vor să se întoarcă, fizic sau prin investiții.

Raportul propune, în plus, un pilot RPEP la un serviciu public cu clienți direcți, cum ar fi o reprezentanță RAR sau o casă de asigurări județeană, cu indicatori de satisfacție după modelul DMV-ului, coordonat de Marius Bostan, FNTM și Irina Bentu. O broșură sau o pagină cu cazurile absolvenților, cu cifre confirmate de fiecare companie, ar putea fi gata înainte de recrutarea cohortei următoare. Propunerea lui Daniel Sârbu și ideea Ministerului Performanței pot fi preluate într-un policy paper scurt despre performanța în administrație. Ca răspuns la întrebarea lui Augustin Matei, RePatriot ar putea porni un mentorat cu mentori din diaspora pentru tineri performeri tentați să plece, iar povestea surorii lui Cristi Chițu, cu acordul ei, poate deveni material de comunicare despre repatriere.

Ziua 2: Investim în România, capitalul care se întoarce

Panelul de vineri după-amiază, 2 octombrie, a pus față în față trei surse de bani pentru economia românească: capitalul adus de diaspora, economiile populației și capitalul public. Lucian Rotar a moderat discuția cu Raluca Epureanu (fondatoare și CEO Flairmakers, inițiatore RISE Hub România), Simina Bosseneq (director general adjunct la Banca de Investiții și Dezvoltare), Ionuț Țața și Vlad Sarca, amândoi administratori de fonduri de venture capital. Concluzia a fost directă: în România banii există, dar lipsesc încrederea și mecanismele simple prin care economiile ajung în companii. Panelul a adus două instrumente concrete, o schemă fiscală după modelul britanic SEIS și programul BID „Diaspora Investește Acasă”, și o hartă clară a golurilor care rămân.

Propunerea RISE Hub: o schemă de tip SEIS

RISE Hub s-a născut din inițiativa a patru români din Marea Britanie, Diana Olar (în Top 100 anul acesta), Sebastian Boncu, Diana Spiridon și Raluca Epureanu, care au văzut acolo cum funcționează SEIS (Seed Enterprise Investment Scheme), un mecanism construit cu statul ca să reducă riscul investitorului

privat. Ținta sunt economiile populației, cum ar fi cei 10.000 de euro pe care o mamă îi are puși deoparte și nu s-a gândit niciodată să îi pună într-un startup.

Schema propusă are trei elemente. Investitorul privat poate recupera 50% din suma investită printr-un voucher fiscal, adică o deducere, în anul următor, așa că dintr-o investiție de 10.000 de euro statul dă înapoi 5.000. Dacă startupul crește, investitorul nu plătește impozit pe câștigul de capital. Dacă startupul eșuează, și „90% din startupuri nu reușesc”, statul compensează încă până la 30% din suma investită. „Sună un pic SF, dar eu, ca investitor privat, îmi asum de facto doar un risc de 15%”, a rezumat Raluca Epureanu.

La propunerea Dianei Olar, echipa a analizat 15 jurisdicții care au adaptat schema, iar concluziile au intrat într-un studiu de impact aflat în revizuire la grupul de lucru, care urmează să fie publicat. Scopul final este un proiect de lege. Raluca Epureanu cunoaște schema din interior: Flairmakers a primit o investiție de la SFC Capital, un fond SEIS britanic, iar o parte din bani ajung în România. „Cred că avem capital și aici, să facem cu banii noștri”, a spus ea, iar Lucian Rotar a adăugat: „Dacă englezii și-au luat riscul ăsta, putem să-l luăm și noi. Măcar o parte.”

De ce merită acest capital

Decalajul e mare: în 2025 s-au investit în venture capital în România circa 120 de milioane de euro, adică 6 euro pe locuitor, față de aproximativ 300 în Germania. Încrederea se sprijină pe supravegherea ASF, iar al doilea fond al lui a atras investitori instituționali, Fondul European de Investiții și un mare grup bancar.

Fereastra de oportunitate și goul de la început de drum

Ionuț Țața administrează, împreună cu partenerul francez Aster Capital (fostul Schneider Electric Ventures), două fonduri complementare pe centrul și vestul țării: unul pre-seed, pentru primul an al unui startup, complementul natural al unei scheme de tip SEIS, și unul pentru seed și Series A. El a descris o fereastră fără precedent: prin PNRR, POCIDIF și programele regionale vor intra în următorii 4-6 ani circa 900 de milioane de euro capital public pentru startupuri și IMM-uri, administrați de BID și de mai multe fonduri, bani care schimbă paradigma granturilor. Comparația potrivită e Polonia de acum 7-8 ani, care a avut o sumă similară, iar astăzi fondurile poloneze de Series B și private equity cumpără companii din România.

La Timișoara, primul oraș unde a venit IT-ul, au început disponibilizările în cercetare, producție și IT, iar acest capital uman eliberat e o oportunitate; la fondul lor aplică deja companii din Serbia, Ungaria, Balcani și Italia care vor să se mute acolo. Problema e structura banilor: pentru pre-seed rămân doar circa 30 și ceva de milioane de euro, grosul mergând spre Series B și private equity, deci foarte puțin ajunge acolo unde se formează companiile de mâine. Pentru București, Constanța și alte zone lipsește un instrument pre-seed dedicat, iar în 4-5 ani centrul și vestul riscă să se desprindă antreprenorial de restul țării.

Răspunsul statului: „Diaspora Investește Acasă”

Simina Bosseneq, „româncă, franțuzoaică, diasporeană, întoarsă în țară”, a explicat că BID, creată recent, are deja pe piață garanții de portofoliu de 6 miliarde de lei, distribuite prin băncile comerciale către IMM-uri. Statul a adăugat 500 de milioane de lei sub formă de grant condiționat, legat de o investiție, de un credit și de o garanție, ca un pas dincolo de granturile clasice.

Programul „Diaspora Investește Acasă” se adresează cetățeanului român care a trăit cel puțin ultimele 12 luni în străinătate, dovedite cu orice document, și care are minimum 6 luni de experiență în management,

experiență profesională sau formare într-un domeniu de business. El trebuie să creeze, singur sau împreună cu alți români ori cu străini, o firmă mai nouă de 3 ani, în care să dețină capitalul majoritar. Investitorul aduce un aport de 10% din investiție și ia un credit pentru restul de 90%, garantat în proporție de 80% de BID. După ce investiția e făcută, statul acordă un grant de până la 60% pentru rambursarea creditului, iar maximum 15% din investiție poate merge pe cheltuieli salariale.

Hotărârea de guvern are un rezumat de două pagini, pe care Simina Bosseneq l-a oferit celor interesați. Lansarea e prevăzută la începutul lui 2027, după finalizarea unor detalii tehnice, iar între timp BID face un roadshow prin ambasadele din Europa, prin aeroporturi și puncte vamale. „Statul român a luat conștiință că trebuie să facă ceva pentru diaspora”, a spus ea.

Încrederea, discutată cu sala

Felix Pătrășcanu, care a investit pe rând în imobiliare, în startupuri, unde a pierdut mult, și în fonduri de private equity, a adus cifra-cheie a panelului: un studiu din 2026 arată că românii au 88,7 miliarde de euro în bănci, din care 38,2 miliarde în conturi curente, unde nu aduc nimic și sunt mâncați de inflație. „Acolo e marea oală cu bani pentru investiții în România”, a spus el, iar obstacolul rămâne încrederea.

Ionuț Țața a răspuns că tocmai capitalul public poate consolida încrederea prin efectul de levier, raportul dintre banii privați și cei publici puși acum în mișcare în venture capital fiind cam de 1 la 3. Fondul lor a mobilizat 33 de milioane de euro de la agențiile de dezvoltare regională Vest (26) și Centru (7) și discută cu universități, iar alți investitori instituționali ar putea intra, dar „pur și simplu n-au văzut exemplul”.

Marius Bostan a adus din sală tema incubatoarelor: legislația pentru incubatoare și acceleratoare e „foarte proastă”, iar România nu are structuri care să crească startupuri viabile în locul celor care trăiesc din granturi și apoi dau faliment. Diaspora le-ar putea pune în fața unor companii ca Microsoft, Google, Cisco sau UiPath. Ionuț Țața a confirmat: la Timișoara rulează programe de preaccelerare (120 de MVP-uri) și de accelerare, iar la Brașov administrează cel mai mare incubator din România ca suprafață, căruia legea îi dă doar un titlu, fără avantaje fiscale și fără granturi. A propus ca tema să fie tratată separat de inițiativa SEIS, iar Simina Bosseneq a cerut ca ea să fie adusă și la BID.

Lucian Rotar a încheiat propunând ca RePatriot să facă o cartografie a canalelor de investiții pentru investitorul obișnuit, mai ales pentru românii din străinătate, și ca discuția să continue la atelierul din ziua a treia, cu Raluca Epureanu drept „catalizator” al schimbării legislative.

Concluzii

Problema României nu e lipsa banilor, ci lipsa canalelor prin care banii ajung în companii: 38,2 miliarde de euro stau în conturi curente, iar în venture capital s-au investit circa 120 de milioane într-un an. Statul a început să se miște prin BID și prin cei circa 900 de milioane de euro capital public, într-o fereastră asemănătoare cu cea folosită de Polonia acum 7-8 ani. Etapa de început rămâne însă subfinanțată, iar schema de tip SEIS, cea mai concretă propunere legislativă a panelului, răspunde exact acestui gol, aducând economiile obișnuite spre startupuri cu un risc real de circa 15%. A rămas o tensiune nerezolvată între această abordare și fondurile care cer tichete de la 100.000 de euro și investitori avizați. Diaspora contează de două ori, ca sursă de capital și ca rețea care deschide piețe externe.

Ce putem face

Angajamentele de pe scenă sunt clare: RISE Hub publică studiul de impact și urmărește legea în 12 luni, iar BID lansează programul la începutul lui 2027 și intră în fonduri. Raportul propune ca cartografia canalelor de investiții, coordonată de Lucian Rotar, să devină o pagină pe noul site RePatriot, cu fondurile

de la panel, programul BID, RISE Hub și rețelele de business angels, fiecare cu tichetul minim, nivelul de risc și condițiile de eligibilitate. RePatriot și RBL pot susține public RISE Hub printr-o scrisoare de sprijin, prin promovarea studiului de impact și prin prezența la discuțiile cu Ministerul Finanțelor.

Pentru programul BID, raportul propune un webinar RePatriot cu Simina Bosseneq înainte de lansare, implicarea liderilor de comunitate în roadshow-ul prin ambasade și distribuirea rezumatului de două pagini al hotărârii de guvern. Legea incubatoarelor merită un policy paper separat, cu Ionuț Țața, Marius Bostan și BID, pornind de la cazurile de la Brașov și Timișoara, iar în paralel RePatriot poate construi o rețea de mentori din diaspora pentru startupurile din programele de accelerare.

Ziua 2: Adrian Dănilă, Bună guvernare RBL, Noi facem și închiderea

Finalul zilei de vineri, 2 octombrie, a mutat discuția de la idei la ce face deja comunitatea. După momentul special al lui Adrian Dănilă și o scurtă prezentare RBL despre buna guvernare, sesiunea „Noi facem”, moderată de Marius Bostan și Ruxandra Epure, a adus pe scenă liderii proiectelor Fundației RBL și oamenii din satele adoptate din România și din Republica Moldova. Concluzia principală a venit din sală: rezultatele din teren există și sunt măsurabile, dar lipsesc pachetele turistice și brandul care să le vândă în afara țării.

Moment special: Adrian Dănilă

Adrian Dănilă, venit din Atlanta, a emigrat în Statele Unite în 2003, după Dreptul la București, și a început ca om de serviciu într-un complex de apartamente. În 20 de ani a ajuns să administreze portofolii de până la 32.000 de apartamente, ca vicepreședinte într-una dintre cele mai mari companii de multifamily din Statele Unite, iar acum trei ani s-a apucat de marketing, „văzând și făcând”. Pentru România, diagnosticul lui pornește de la sezon: turismul trăiește din două-trei luni, așa că operatorii încearcă să câștige atunci cât pentru tot anul, de unde și prețurile mari. Soluția este un branding de țară și de produs mai bun: „Am văzut locuri în America mai puțin frumoase decât ale noastre, dar au creat o fabrică de bani, pentru că americanii știu să facă marketing.” A propus ca brandingul de țară să devină temă la edițiile viitoare RePatriot, iar Marius Bostan a obținut de la el angajamentul că, retras din funcția executivă, va veni în țară de cel puțin două ori pe an, câte câteva săptămâni.

Bună guvernare RBL

Marius a amintit că, dintre cei trei piloni ai RBL, educație, bună guvernare și antreprenoriat, despre al doilea se vorbește cel mai puțin, deși acolo diaspora ar putea aduce specialiști. Simona Pirtea, membră în board-ul RBL și avocat, a spus că implicarea antreprenorilor în buna guvernare a devenit „o necesitate, dincolo de o preocupare”: antreprenorii sunt și ei gardieni ai statului de drept, iar într-o perioadă de criză e nevoie de lideri care își asumă deciziile grele și câștigă încrederea prin profesionalism. Diaspora poate aduce comparații între sistemele de drept în care trăiește, iar Simona a propus ca RePatriot să aibă propriile proiecte de bună guvernare.

Iulia Manole, care conduce politicile publice ale Fundației RBL, a legat tema de încrederea dintre stat și mediul privat, discutată toată ziua. RBL lucrează prin șase grupuri: fiscalitate, legislația muncii, economie digitală, energie, agribusiness și reformă economică, ultimul înființat acum un an pentru simplificarea birocrăției și stimularea creșterii, inclusiv prin atragerea de businessuri din diaspora. Proiectul mare al momentului este modernizarea Legii societăților, din 1990, care „nu are instrumentele de care companiile au nevoie ca să atragă investiții”, motiv pentru care firmele care atrag bani își mută jurisdicția. RBL are dialog direct cu Administrația Prezidențială, Guvernul și ministerele, iar Iulia a invitat membrii diasporei să intre în aceste grupuri cu expertiza lor.

Noi facem: proiectele RBL

Felix Pătrășcanu, viitor președinte al RBL, a pornit de la regula de bază: fiecare proiect trebuie să se autosusțină și să aibă un board clar, iar când nu mai funcționează se închide. SuperTeach aduce prin Institutul Arbinger „mentalitatea deschisă” în școli și a format peste 35.000 de profesori, cu două școli model la Constanța și Măgurele și ținta de câte una în fiecare județ. Merito premiază anual 10 dascăli și doi directori. Prin Mentoria, oameni din RBL mentorează pro bono firme mici și mijlocii, iar unele dintre cele mentorate de Felix au atras un fond de private equity. ITLP, de la Cluj, a trimis câteva mii de laptopuri recondiționate școlilor și oamenilor care au nevoie. Via Transilvanica, „un ambasador fantastic al României” comparabil cu El Camino, merge circa 1.400 km de la Putna la Drobeta-Turnu Severin, e plină de străini și are borne cu cod QR care arată unde dormi, unde mănânci și ce vizitezi. În august-septembrie anul viitor membrii RBL o vor parcurge împreună, în medie 20 km pe zi, iar Marius a promis „sigur minim 100” de antreprenori.

Satele adoptate și Roboost

Cel mai mult timp l-a primit Antreprenorește - Adoptă un sat, condus doi ani și jumătate de Ruxandra Epure. Mihai Ungurenuș a vorbit despre Corbi, în Argeș, primul sat adoptat, în 2016, unde s-a întors să investească într-o livadă super-intensivă și conduce GAL-ul Ținutul Posadelor, cu o strategie pe turism, producători locali și meșteri. Fundația oamenilor plecați din Corbi strânge minimum 100.000 de euro pe an, premiază elevii de nota 10 și ajută cazurile sociale, iar renovarea bisericii din piatră, principalul punct turistic, are acum un proiect aprobat de 6 milioane de lei, cofinanțat de fundație.

Nicu Știrbeț a vorbit despre Văleni, satul din Republica Moldova aflat la 30 de km de Galați. Au pornit „cu mare neîncredere”, convinși că nimeni nu va veni „într-un sat din talpa țării, uitat de lume”, iar planul din 2018-2019, cu festivaluri, legături cu România și „smart village”, părea atunci o nebunie. Șase ani mai târziu, oamenii trăiesc din turism, iar Văleni a devenit primul sat din Republica Moldova desemnat „Best Tourism Village” de Organizația Mondială a Turismului. „Nu eu l-am dus, l-a dus comunitatea.”

Raluca, plecată de 25 de ani în Marea Britanie, a descris aceeași trecere de la neîncredere la rezultat: „E nevoie de un sat întreg ca să crești un copil. Eu sunt copilul crescut de toată ulița.” La Scorțeni, după șase ani în care „am trecut de zidul de neîncredere”, s-a pus prima bornă a Ținutului Stejarilor, un traseu de 42 km prin 3 comune și 14 sate. Este proiectul pilot al Antreprenorește, cu peste 14.000 de locuitori care învață să-și facă unități de cazare și puncte gastronomice.

Corina Digore, președinta Asociației Obștești „Cobusca Vale Frumoasă” din Republica Moldova, a spus că asociația a pornit „din dor”. Primul pas a fost asfaltarea drumului spre sat, iar acum s-au asfaltat și cele din două sate vecine. La hramul din 21 septembrie, unde a venit și RePatriot, oamenii și-au împodobit porțile până când satul a devenit „un muzeu în aer liber”. Cu RePatriot, Antreprenorește și General Survey Corporation, Cobusca a devenit primul sat cartografiat și scanat integral 3D din Republica Moldova, iar din 2026 asociația are statut de utilitate publică și poate primi 2% din impozitul pe venit. Formula Corinei rezumă segmentul: repatrierea nu trebuie să înceapă cu „când ne întoarcem”, ci cu „ce putem face noi pentru localitatea noastră”. Eduard Digore, avocat la Chișinău, tot din Cobusca, a vorbit despre reforma justiției din Moldova și despre identitatea românească pe care deportările comuniste n-au reușit s-o distrugă; provocarea satului este acum un brand turistic legat de traseele spre Castel Mimi, iar cel mai greu rămâne implicarea comunității.

Roboost, spin-off RePatriot, îi face pe românii din afara țării ambasadori ai turismului. Emil Munteanu, cu 18 ani în turism, a spus că România a evoluat mult mai bine decât imaginea ei din afară, iar diaspora o poate povesti cel mai credibil: dacă fiecare român din diaspora aduce un turist străin, înseamnă 5 milioane

de turiști pe an. Roboost are 14 comunități pe țări, iar Antreprenorește și Roboost au acum emisiuni săptămânale pe Digi24, disponibile și pe YouTube.

De la pensiune la pachet turistic

Momentul cel mai util a venit din sală. Dana Bucin, consul onorific al României în Connecticut, a descris consulatele onorifice drept „un oficiu permanent de turism românesc”, dar a pus problema direct: „E frumos că știm că există toate astea, dar eu trebuie să-i dau americanului un pachet turistic.” Are nevoie de o ofertă, o broșură și un telefon, cu operatori care preiau turiștii de la aeroport, și are deja un termen: pe 25 octombrie organizează un eveniment mare la Biblioteca Centrală din Hartford.

Marius a schițat produsul: un pachet promovat în engleză, cu campanie online, vândut cu comisioane prin toți consulii onorifici din America. Celui care și-l asumă i-a promis: „Noi te ajutăm cu RePatriot, eu investesc lângă tine.” Dacă așteptăm ca guvernul să facă pachete, „nu se va întâmpla niciodată”; există acum Via Transilvanica și pensiuni, dar un om cu o pensiune de 10 camere nu își poate face marketing dincolo de o postare pe Facebook, așa că ofertele trebuie agregate. „Dacă aș fi la început de drum, aș face imediat o afacere care vinde produse turistice din România”: la început câștigi 1.000-3.000 pe lună, dar scalat poți face milioane, iar investitori există. Felix a readus ideea unui brand comun pentru produsele românești, după modelul Italiei, de discutat a doua zi pe barcă; Marius a observat că ideea s-a mai discutat, dar nu s-a format echipa care să o ducă. A adăugat că, pornind de la vreo 100 de oameni, proiectele au atins în zece ani viețile a sute de mii de oameni, iar investițiile generate prin repatrieri și legăturile de la summituri se ridică, în opinia lui, la miliarde de dolari.

Ruxandra Epure a invitat sala în Fundația RBL, cu 15 proiecte și 700 de susținători, și a prezentat Fabrica de proiecte, noutatea din 2026, prin care antreprenorii transformă ideile pentru probleme sociale în proiecte cu impact sistemic. Felix a încheiat spunând că, dincolo de zecile de miliarde trimise acasă în remitențe, experiența diasporei poate schimba și mai mult: „expertiza voastră e mai mult decât necesară”. Marius a închis ziua la 18:15, cu programul de sâmbătă: ieșirea cu barca la Mangalia, lucrul pe concluziile proiectelor și concertul de la Cazinou.

Concluzii

Segmentul a arătat că RePatriot și RBL au rezultate măsurabile la firul ierbii: zeci de mii de profesori formați, tineri care au pornit afaceri, sate din România și din Republica Moldova care trăiesc azi din turism sau sunt pe drum să o facă. De la Corbi la Văleni, Scorțeni și Cobusca, schimbarea a venit după ani de lucru, abia când localnicii au trecut de neîncredere și au preluat proiectul. Tensiunea rămasă este comercială: Adrian Dănilă, Marius Bostan, Emil Munteanu, Eduard Digore și Dana Bucin au ajuns, fiecare din altă direcție, la același diagnostic, că oferta există, dar lipsesc brandul, pachetele și distribuția, pe care o pensiune mică nu le poate construi singură. RBL a cerut ca diaspora să intre în structuri, în grupurile de politici publice, în mentorat, în Roboost și în Fabrica de proiecte, nu doar să doneze. Ideile fără echipă, cum e brandul comun de produs, nu avansează, iar chiar și data summitului are nevoie de comunicare mai bună.

Ce putem face

Pe scenă s-au asumat câteva lucruri concrete. Marius Bostan s-a oferit să investească, alături de RePatriot, într-un produs turistic vândut în Statele Unite prin consulii onorifici, iar Dana Bucin are nevoie de pachete printate pentru evenimentul de la Hartford din 25 octombrie. Brandul comun de produs poate merge mai departe doar dacă se formează o echipă care să-l ducă. Adrian Dănilă va veni în țară de cel puțin două ori

pe an, Iulia Manole și Simona Pirtea au deschis grupurile de lucru RBL experților din diaspora, mai ales pentru Legea societăților, iar drumeția RBL pe Via Transilvanica are loc în august-septembrie anul viitor.

Raportul propune, în completare, un catalog de pachete turistice RePatriot pentru consulatele onorifice, pornind de la Văleni, Ținutul Stejarilor, Corbi și Cobusca, cu preț, durată, transfer de la aeroport și contact, testat la Hartford pe 25 octombrie; Emil Munteanu, prin Roboost, și Ruxandra Epure l-ar putea duce, cu Dana Bucin ca prim client. Agregatorul de pensiuni descris de Marius poate intra în Fabrica de proiecte, cu investitori din comunitate. Un formular simplu pe site-ul RePatriot, pe cele șase domenii și pe Legea societăților, ar transforma invitația în grupurile de lucru într-o listă de experți. Brandingul de țară merită un panel la summitul din 2027, cu Adrian Dănilă și Dana Bucin. Data de 7 octombrie 2027 trebuie comunicată permanent, pe site, în emailuri și pe grup, iar momentele cele mai puternice pot fi publicate ca scurte clipuri, de exemplu cererea Danei Bucin și răspunsul lui Marius despre pensiunea de 10 camere.

Concluzii de implementare: ce facem, cine, până când

Din cele zece rapoarte ies 18 acțiuni, grupate mai jos după termen. Responsabilii sunt cei care au vorbit despre subiect pe scenă, până la confirmarea lor de către echipa RePatriot; unde acțiunea e doar o propunere a raportului, textul o spune.

În octombrie 2026

Rares Dinu centralizează ideile din urnă într-un Excel, grupat pe teme și cu autorii, până pe 21 octombrie, înainte de ReThink România, și le include în Raportul RePatriot. Pentru evenimentul Danei Bucin de la Hartford, din 25 octombrie, Marius Bostan, Dana Bucin și Roboost pregătesc un prim catalog de pachete turistice cu Văleni, Ținutul Stejarilor, Corbi, Cobusca și Constanța. Echipa de comunicare organizează voluntari și răspunsuri standard pentru comentariile de pe rețele și pregătește clipuri pentru „20 de minute pe zi”, cu mesajele lui Felix despre democrație, ale generalului Mihalache despre Kogălniceanu și ale Sandrei Pralong.

Până la sfârșitul lui 2026

În noiembrie, grupul Defense, coordonat de Gabriel Prefac, scrie policy paper-ul promis: conținut local progresiv în achiziții, ponderea firmelor românești în SAFE, o linie de cercetare-testare în bugetul apărării și vizele pentru ingineri. Tot în noiembrie apar revista print Top 100 și interviurile cu laureații, iar Iulia Manole poate deschide un formular prin care experții din diaspora intră în taskforce-urile RBL. Până în decembrie, raportul propune un grup juridic RePatriot-RBL care trimite prin Ana Maria Geană două-trei proiecte de legi, ca răspuns la cererea Președintelui, și prezentarea studiului Allianz-Țiriac despre diaspora în comunitate. Cartografia canalelor de investiții propusă de Lucian Rotar ar trebui publicată pe site, iar brandul de produs românesc are nevoie de echipa cerută de Marius pe scenă.

În 2027

La începutul anului, un webinar cu BID (Simina Bosseneq) poate pregăti lansarea „Diaspora Investește Acasă”, iar liderii de comunitate se pot implica în roadshow-ul prin ambasade. Generalul Mihalache și Dana Bucin duc companii românești la 47G în Utah și în Connecticut. VSFA, RePatriot și LSRS pot porni un pilot cu studenți români dintr-un oraș european (Cosmin Sava, Bianca Radu, Rares Dinu). Pentru seria RPEP din septembrie, Marius Bostan și FNTM recrutează din Top 100 și RBL și pornesc cohorte de funcționari publici. Dragoș Anastasiu lansează premiul pentru cei care se întorc la gala din 2027, iar summitul din 7 octombrie 2027 poate avea, ca propunere, un panel de branding de țară cu Adrian Dănilă.

Primul pas pentru toate acestea e o întâlnire scurtă a echipei RePatriot care confirmă un responsabil și un contact pentru fiecare acțiune.

Surse și limitări

Raportul se sprijină pe două tipuri de surse. Ziua 1, 1 octombrie, la Palatul Cotroceni, provine din transcrierea automată a livestream-ului, de 4 ore și 56 de minute, în care etichetele de vorbitor unesc des greșit vocile mai multor oameni, așa că unele atribuiri s-au făcut după conținut. Ziua 2, 2 octombrie, la Mamaia, provine din înregistrarea făcută în sală între 09:48 și 18:22, transcrisă local și verificată cu o a doua transcriere automată. Această înregistrare acoperă și momente care nu au fost difuzate în livestream, între 10:22 și 10:28 și între 17:49 și 18:22. Pentru Black Sea 2035 s-a folosit în plus documentul PANEL DEFENCE.docx, care este însă incomplet: se oprește în jurul orei 10:52, iar restul panelului, până pe la 11:18, vine doar din înregistrarea din sală. Fiecare panel a fost analizat separat, iar citatele sunt reconstituite din transcrieri automate, deci formularea lor este aproximativă. Rapoartele complete pe panel, cu toate intervențiile și orele, se află în folderul transcripts, în subfolderul „rapoarte paneluri”.

Deschiderea și Gala Top 100

Mai multe intervenții de la gală au fost atribuite după conținut și după lista laureaților prezenți, deci sunt probabile, nu sigure: Diana Olar, Vladimir Dincu, Bogdan Ochiana, Abel Aioanei și cele două intervenții puse pe seama lui Felix Pătrășcanu. Nu se știe dacă la Sport a vorbit Ciprian Gavrilă sau George Rășchitor, iar din numele secretarului de stat pentru culte se aude doar prenumele Ciprian. Cifrele nesigure au fost scoase sau rotunjite, iar cele 1,2-1,3 milioane de români din Marea Britanie sunt cifra rostită de Remus Robu, neverificată.

Gala RPEP

Câteva nume sunt reconstituite din context și trebuie verificate: George Mateescu, Liviu Șotre la Lidas, MKOR și fondatoarea Cori Cimpoca, iar pentru aBeauty Clinique vorbitorul rămâne nesigur. Profesorul MBA care a înmănat medaliile nu a putut fi identificat. Lista absolvenților Pioneer e foarte stâlcită în transcriere și trebuie confruntată cu lista oficială de 22. Anul Baldrige diferă între vorbitori, Marius Bostan spunând 1988 și Steven Hoisington 1987, iar începutul galei nu apare în înregistrare.

Black Sea 2035

După 10:52 citatele vin doar din înregistrarea din sală și sunt mai aproximative. Au fost scoase ca nesigure numele firmei lui Bogdan Ochiana, al unor firme ucrainene și franceze și mențiunea Hunt Oil. Au rămas în forma cea mai probabilă, dar trebuie verificate, sistemul SCOMAR, ponderea de 48% a Spaniei în Airbus, cifrele Stark și Helsing și colaborarea firmelor ucrainene cu Palantir.

Încrederea

Procentul de 89% al celor din diaspora asigurați în țara de reședință apare o dată și ca „80, 90%” și ar trebui confirmat din studiul Allianz-Țiriac. Cifrele ASF sunt aproximările lui Andrei Bogdan, iar clasamentul Harvard al complexității economice, cu România pe locul 20 și Polonia pe 25, e citat de Faranga și neverificat. Numele holdingului lui Andrei Bogdan și al firmei auto a grupului Țiriac au fost omise, fiind neclare.

Investim în România

Plafonul programului BID s-a auzit de două ori „sub 400 de milioane de euro” pe proiect, cifră greu de crezut pentru firme mai noi de trei ani; a fost scos din text și trebuie verificat în hotărârea de guvern. La Vlad Sarca nu e clar dacă „4 sau 5” înseamnă milioane sau companii, nici la ce fond se referă multiplul de circa trei și randamentul de 22-25% pe an. Numele Diana Spiridon este reconstituit, Lucian Soaita nu apare în înregistrare, iar studiul cu 88,7 miliarde de euro e citat fără sursă.

Adrian Dănilă, Bună guvernare, Noi facem

Pe scenă Adrian Dănilă e prezentat și ca „Ciprian”, iar în agendă apare ca Adrian Ciprian Dănilă. Nu e sigur că Simona Pirtea din board-ul RBL e aceeași cu cea de la Gala Top 100, iar numele de familie ale Raluței de la Scorțeni și al organizatorului de pe Via Transilvanica nu se aud. Lungimea Via Transilvanica (1.400 km) și cifrele de impact rostite de Marius Bostan trebuie verificate.

Față de rezumatul anterior al Zilei 2 sunt patru corecturi. Discursul despre democrație din deschidere îi aparține lui Felix Pătrășcanu, nu lui Marius Bostan. În RISE Hub este vorba despre Diana Olar, nu „Diana Oară”. Andrei Bogdan este consultant independent, nu reprezentant Allianz-Țiriac. La Cristi Chițu, cifra inițială de colegi este probabil 105, nu 5, ceea ce se potrivește cu restul poveștii despre cele 6 locații și cei 65 de colegi rămași.